

**En forpostordning som støtte til
anvendelse af Opsporingsmodellen**

***En forpostordning som støtte til anvendelse af
Opsporingsmodellen***

*Udarbejdet af Jill Mehlbye og Katrine Iversen, KORA
for Socialstyrelsen*

Foto: Lars Degnbol

Publikationen er udgivet af:

*Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Telefon: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk*

Socialstyrelsen

Forord

Foreliggende notat er udarbejdet til brug for kommuner, der arbejder med Opsporingsmodellen, og som gør brug af forpostordninger med socialrådgivere i dagtilbuddene (også benævnt fremskudte socialrådgivere).

Notatet indeholder forslag til, hvordan socialrådgivere i en forpostordning knyttet til daginstitutionerne i kommunerne kan styrke implementeringen og anvendelsen af Opsporingsmodellen og de enkelte metoder i modellen.

I forhold til tidlig opsporing har en række af landets kommuner gode erfaringer med at implementere ordninger med socialrådgivere i daginstitutioner (NIRAS 2012; Københavns Kommune 2013; Thisted Kommune 2015; Slagelse Kommune 2015). Det er bl.a. disse gode erfaringer, som anvendes til at komme med anbefalinger til, hvordan en forpostordning kan understøtte implementeringen og anvendelsen af Opsporingsmodellen i de kommuner, som indgår i Socialstyrelsens projekt om en revideret opsporingsmodel. Det drejer sig om følgende projektkommuner: Ringsted, Furesø, Sønderborg, Svendborg og Langeland Kommuner.

Ud over de foreliggende evalueringer af forpostordninger i danske kommuner (NIRAS 2012; Københavns Kommune 2013) og interview med udvalgte kommuner (Slagelse og Thisted Kommuner) er notatet baseret på surveys og interviews med projektledere samt med socialrådgivere og ledere af forpostordninger i de fem projektkommuner. Desuden er der afholdt en workshop med de fem projektkommuner om mulige anvendelser af forpostordningen.

I notatets kapitel 1 beskrives sammenhængen mellem Opsporingsmodellen og en forpostordning herunder styrken ved henholdsvis anvendelsen af Opsporingsmodellen og en forpostordning i relation til den tidlige opsporing og indsats. I kapitel 2 belyses forudsætningerne for en god implementering af en forpostordning, og det beskrives, hvordan forposten kan indgå i arbejdet med Opsporingsmodellens fire metoder, dvs. trivselsvurderingen, overgangsmodellen, den faglige sparring og dialogmodellen. Kapitel 3 beskriver de funktioner, der kan eller skal indgå i forpostens opgavevaretagelse i forhold til Opsporingsmodellen samt de mulige organiseringer af forpostordningen. I bilagsmaterialet opridses de fem projektkommuners planer for forpostordningen.

Eventuelle opgaver for en forpostordning direkte målrettet dagplejen i kommunerne behandles ikke, men notatet vil kunne bruges som inspiration for kommunerne med hensyn til, hvordan en forpostordning tilknyttet dagplejen vil kunne implementeres.

Notatet er udarbejdet for Socialstyrelsen af programleder, docent Jill Mehlbye, og projektleder Katrine Iversen, begge KORA.

Forfatterne
Januar 2016

Indhold

1	Sammenhængen mellem Opsporingsmodellen og en forpostordning	5
1.1	Styrken ved Opsporingsmodellen	5
1.2	Styrken ved en forpostordning	7
1.3	Styrken ved samspillet mellem Opsporingsmodellen og en forpostordning	8
2	En forpostordning som led i styrkelse af Opsporingsmodellen.....	11
2.1	Forudsætninger for en god implementering af en forpostordning.....	11
2.2	Forpostens rolle i arbejdet med trivselsvurderinger.....	12
2.3	Forpostens rolle i arbejdet med overgangsmodellen.....	13
2.4	Forpostens rolle i den eksterne faglige sparring	14
2.5	Forpostens rolle i arbejdet med dialogmodellen.....	15
2.6	Forposten som led i styrkelse af Opsporingsmodellen – case	17
3	Hvilke funktioner skal og hvilke kan indgå i en forpostordning?	19
3.1	Funktioner forposten skal varetage	19
3.2	Funktioner, som forposten kan varetage.....	20
3.3	Organisering af forpostens opgavevaretagelse	21
	Litteratur	22
Bilag 1	De fem projektkommuners planer for forpostordningen.....	23
Bilag 2	Oversigt over projektkommunernes forpostordninger	25

1 Sammenhængen mellem Opsporingsmodellen og en forpostordning

1.1 Styrken ved Opsporingsmodellen

I perioden 2010-2012 udviklede og afprøvede AKF (nu KORA) og UdviklingsForum i samarbejde med fem projektkommuner en Opsporingsmodel for Socialstyrelsen med en række metoder, der skulle styrke den tidlige opsporing og indsats over for udsatte børn i kommunernes sundhedspleje, dagpleje og daginstitutioner (Mehlbye & Andersen 2012; Mehlbye 2013). I 2015 er modellen revideret, så den nu alene omfatter fire metoder¹ (se nedenstående oversigt og figur 1.1).

Modellens fire metoder og målet med metoderne

Trivselsvurderinger:

Alle børns trivsel skal vurderes jævnlige. Det gælder også de børn, som ikke viser synlige tegn på at være i vanskeligheder, eller som alene er i begyndende vanskeligheder.

Overgangsmodel:

Viden om alle børn videregives til personalet ved overgang fra sundhedspleje til et dagtilbud, ved overgang fra et dagtilbud til et andet dagtilbud eller ved overgangen fra dagtilbud til skole, således at de er forberedte på at kunne give børn med særlige behov for støtte den nødvendige støtte og opmærksomhed.

Faglig sparring:

Medarbejderne i sundhedspleje og dagtilbud får den nødvendige løbende faglige sparring af særlige ressourcepersoner eller videnspersoner uden for eget tilbud med henblik på at kvalificere deres faglige vurderinger af de enkelte børn og deres eventuelle behov for faglig støtte bedst muligt.

Dialogmodel:

Al mødevirksomhed om børn styrkes ved, at møderne har klare mål, et klart procesforløb, et klart indhold og bliver afsluttet med synlige resultater.

¹ Den første udgave af Opsporingsmodellen (Mehlbye & Andersen 2012 og Mehlbye 2013), som blev udviklet og afprøvet i perioden 2010-2012, indeholdt yderligere tre metoder, nemlig rådgivende småbørnsteam, tovholderperson i alle sagsforløb samt øget opmærksomhed på at sikre hurtige handlinger i socialforvaltningen ved underretninger. Disse tre metoder viste sig at være praktisk og administrativt svære at implementere i nogle af de tidligere projektkommuner, og resultater heraf kunne derfor ikke påvises. Metoderne indgår derfor ikke som en del af den reviderede model, som KORA udviklede for Socialstyrelsen i 2014/15 (Mehlbye 2015, Socialstyrelsen).

Figur 1.1 Opsporingsmodellen

Evalueringen af Opsporingsmodellen (Rambøll 2013; Mehlbye 2013) viser, at det pædagogiske personale styrkes i deres handlekompetencer i forhold til at reagere på en bekymring for et barns trivsel. De er bedre til at informere og involvere forældrene i forhold til en eventuel bekymring, og de oplever, at de i højere grad har de fornødne kompetencer i forhold til et barn, der har behov for ekstra støtte og opmærksomhed – også inden for egne institutionelle rammer. Det pædagogiske personale oplever endvidere, at de har bedre viden om, hvor de kan henvende sig om en bekymring, hvornår det er nødvendigt at lave en underretning, og hvordan de udarbejder en kvalificeret underretning.

Opsummerende viste evalueringen, at Opsporingsmodellen har følgende effekter:

- De udsatte børn opspores tidligere (1½ år tidligere)
- Samarbejdet med forældrene styrkes gennem tidligere forældrekontakt ved bekymring for et barn
- Den faglige dialog mellem medarbejderne i dagtilbuddene styrkes
- Medarbejderne styrkes i at kunne håndtere mindre bekymringer inden for egne institutionelle rammer
- Det tværfaglige samarbejde styrkes
- Medarbejderne i dagtilbuddene er bedre til at vurdere, hvilke problematikker hos børn, som socialforvaltningen har bemyndigelse til at kunne tage sig af
- Henvendelsesmønsteret fra dagtilbuddene er mere målrettet og kvalificeret, idet der er en større andel henvendelser til socialforvaltningen², som resulterer i igangsættelse af § 50-undersøgelser

Kilde: Rambøll 2013; Mehlbye 2013.

² I det foreliggende notat betegnes myndighedsområdet som socialforvaltningen, men dækker over de forskellige betegnelser, som kommunerne har for de sociale myndigheder, fx socialcenter, center for børn og unge, center for børn og ungerådgivning, familieafdelingen m.m.

1.2 Styrken ved en forpostordning

En række kommuner landet over har iværksat forpostordninger med socialrådgivere knyttet til dagtilbud ud fra målet om at styrke den tidlige indsats ved at spotte udsatte børn tidligere i deres liv (fx Slagelse, Roskilde, Halsnæs, København, Randers og Thisted).

I forpostordningerne deltager socialrådgiverne fx i følgende aktiviteter:

- Hjælper medarbejderne i dagtilbuddene med at afklare deres bekymringer, og hvorvidt der skal ske en underretning
- Rådgiver om udarbejdelsen af underretninger
- Forberedelse af og deltagelse i svære forældresamtaler sammen med medarbejderne i dagtilbuddene
- Deltagelse i netværksmøder med forældre, medarbejderne i dagtilbud og andre resourcepersoner såsom psykolog, fysioterapeut m.m.
- Deltagelse i kommunens tværfaglige samarbejde om børn i en udsat position
- Deltagelse i personalemøder, hvor fx den svære forældresamtale eller underretninger drøftes
- Deltagelse i forældresamtaler på forældrenes eget initiativ (fx anonym rådgivning)
- Deltagelse i stue- og personalemøder, hvor børn drøftes

Kilde: NIRAS 2012; Københavns Kommune 2013.

Evalueringerne af de kommuner, som har tilknyttet socialrådgivere til deres dagtilbud, viser, at det især er en stor støtte for medarbejderne i dagtilbuddene i forhold til at afklare bekymringer omkring et barn og i forhold til at anvise handlemuligheder, når et barn og/eller en familie har brug for støtte. En forpostordning viser sig desuden især at være en støtte for medarbejderne i forældresamarbejdet (Københavns Kommune 2013; NIRAS 2012).

Opsummerende ses positive resultater af forpostordningens aktiviteter på følgende områder: socialfaglig sparring, rådgivning til forældre og brobygning til socialforvaltningen (baseret på evalueringerne i Københavns Kommune 2013 og NIRAS 2012).

Resultater af forpostordningens aktiviteter

Socialfaglig sparring

- Dagtilbuddene er tidligere opmærksomme på og handler på store og små bekymringer for børn.
- Dagtilbuddene oplever, at de får hjælp til at afklare, om der skal underrettes om en bekymring.
- Dagtilbuddene har øget viden om forebyggende tilbud, som ikke kræver underretning, hvilket giver øgede handlemuligheder.
- Sparring i forhold til den svære forældresamtale bevirker, at medarbejderne i dagtilbuddene har en større tryghed ved forældresamtaler.
- Dagtilbuddene oplever, at samarbejdet med forældre til børn, der vækker bekymring, er blevet markant styrket, hvilket betyder, at der opstår færre konflikter, og at forældrene i højere grad tager aktivt del i at finde løsninger, når der er bekymringer for deres barn.

Rådgivning til forældre

- Medarbejderne i dagtilbud oplever, at der sker en positiv forandring hos de familier, som har samtaler med socialrådgivere.
- Rådgivningsforløbene afhjælper en del familiers problemer i en sådan grad, at en sag i socialforvaltningen har kunnet undgås.
- Bekymringsgraden omkring det udsatte barn falder generelt i de forløb, som socialrådgiveren går ind i, fordi barnets situation forbedres.

Brobygning til socialforvaltningen

- Familierne er trygge ved og parate til at modtage hjælp fra socialforvaltningen.
- Bekymringer og mavefornemmelser ekspliciteres og deles i højere grad end før, hvilket medfører, at socialforvaltningen får mulighed for at sætte ind med forebyggende tiltag langt tidligere, end det ellers ville have været tilfældet.
- Socialforvaltningen får kendskab til dobbelt så mange børn i dagtilbuddene, hvor der er grund til bekymring, sammenlignet med dagtilbud der ikke har en forpostordning knyttet til dagtilbuddet.
- Sagsbehandlerne oplever, at stort set alle underretninger fra dagtilbuddene er blevet væsentligt mere rettidige og relevante.
- Socialrådgiverne i en forpostordning sikrer en god brobygning mellem dagtilbud, familie og socialforvaltning. Dermed kan socialforvaltningen hurtigere iværksætte sociale foranstaltninger til de børn og familier, der har et særligt støttebehov.

1.3 Styrken ved samspillet mellem Opsporingsmodellen og en forpostordning

Erfaringer med og evalueringer af såvel Opsporingsmodellen som forpostordninger viser som nævnt ovenfor, at begge tiltag styrker den tidlige opsporing og indsats. Men de påvirker forskellige elementer i opsporingen og indsatsen. Derfor er det forventningen, at de to tiltag vil kunne supplere hinanden og tilsammen dække centrale elementer i forhold til den tidlige opsporing af og indsats over for børn, hvor der er grund til bekymring.

Styrken ved en kombination af socialrådgivernes socialfaglige viden og den faglige viden hos medarbejderne i dagtilbud forventes således at kunne udnyttes fuldt ud i dagtilbuddenes anvendelse af Opsporingsmodellen. Socialrådgiverne i en forpostordning har en socialfaglig viden om familiedynamikker, betydningen af social udsathed, viden om den sociale lovgivning, viden om tilbud til udsatte børn og deres familier i kommunen, kendskab til dialogredskaber til svære samtaler med familier og forældre samt kendskab til sagsgange og socialforvaltningens opbyg-

ning. Medarbejderne i dagtilbud har pædagogfaglig viden om børn og børns udvikling, herunder signaler på manglende trivsel samt om pædagogiske tiltag.

Styrkerne ved at arbejde med en forpostordning i forhold til anvendelsen af Opsporingsmodellen forventes at være følgende (figur 1.2, 1.3, 1.4):

Figur 1.2 Faglig dialog og sparring

Den faglige dialog og sparring blandt medarbejderne i dagtilbuddene styrkes ved, at medarbejderne har mulighed for at drøfte de børn, som de er bekymrede for, med socialrådgiveren, enten ved at socialrådgiveren deltager i de jævnlige trivselsvurderinger af alle børn eller ved anden mødevirksomhed efter behov.

Socialrådgiveren kan give råd om alvoren af medarbejdernes bekymringer, fx om a) hvorvidt der bør handles på bekymringerne, b) hvilke tilbud der er i kommunen, såfremt barn og familie har behov for hjælp, c) hvor medarbejderne kan hente yderligere hjælp og sparring, d) hvornår problemerne omkring et barn har en sådan karakter, at der skal ske en underretning, samt e) hvordan denne udarbejdes.

Figur 1.3 Styrket samarbejde med forældrene

Samarbejdet med forældrene styrkes, når socialrådgiveren enten giver råd om gennemførelsen af svære forældresamtaler eller selv direkte deltager i samtalerne.

Socialrådgiveren har gennem sin uddannelse og arbejdet med sociale sager viden om familiesamarbejde og familiedynamikker, som kan være en støtte for medarbejderne i dagtilbuddenes samarbejde med forældrene.

Socialrådgiveren kan involveres i forbindelse med forældre-/medarbejdersamtaler på baggrund af en trivselsvurdering. Dels kan socialrådgiveren give sparring i forbindelse med afholdelsen af et forældre-/medarbejdermøde, dels kan socialrådgiveren deltage på sidelinjen som støtte til både forældre og medarbejderne i dagtilbuddene samt med viden om mulige støttemuligheder, når forældrene inddrages i medarbejdernes bekymringer i forhold til deres barn.

Figur 1.4 Socialrådgiveren som brobygger til socialforvaltningen

Socialrådgiveren bliver brobygger mellem socialforvaltningen og dagtilbuddet via sin viden om arbejdsgange i kommunens socialforvaltning og støttemuligheder inden for den sociale lovgivning. Denne viden kan anvendes i forhold til sparring og rådgivning af medarbejderne i dagtilbuddet og i forhold til rådgivning af forældrene.

Socialrådgiverens konkrete viden kan skabe øget viden i dagtilbuddene om muligheder og tilbud inden for det sociale område. Derudover kan socialrådgiverens viden bidrage til den tidlige og forebyggende indsats, idet socialrådgiveren ved, hvilket konkret tilbud der er passende i det konkrete tilfælde og derfor kan rådgive både medarbejdere i dagtilbuddet og forældre i forhold til konkrete tiltag.

2 En forpostordning som led i styrkelse af Opsporingsmodellen

2.1 Forudsætninger for en god implementering af en forpostordning

Indledningsvis opridses fokuspunkter for, hvad der kan være vigtigt for kommunerne i implementeringen af en forpostordning. Fokuspunkterne er baseret på den erfaringsopsamling, som er grundlag for det foreliggende notat³.

Socialrådgiveren i en forpostordning er opsøgende i opstartsfasen i forhold til medarbejderne i dagtilbud og forældre. Det er vigtigt, at der i opstarten sker en forventningsafstemning mellem dagtilbud og forpost i forhold til, hvordan samarbejdet skal forløbe; hvilke opgaver socialrådgiveren i en forpostordning skal varetage, samt hvilke regler der er om tavshedspligt og fortrolighed (fx når forældre søger rådgivning hos socialrådgiveren i en forpostordning uden deltagelse af dagtilbudsmedarbejderne).

Socialrådgiveren i en forpostordning bør alene have en rådgivende funktion og ikke en myndighedsfunktion. Baseret på erfaringer fra tidligere projekter anbefales det, at socialrådgiveren ikke varetager myndighedssagsbehandling i forhold til de børn og familier, som hun kommer i kontakt med som forpost. En kombination af funktionen som forpost og funktionen som myndighedssagsbehandler kan sende forvirrende signaler til både medarbejderne i dagtilbuddene og til forældrene, der måske gerne vil søge rådgivning hos forposten, uden at de af den grund oplever, at de bliver en "social sag"⁴. Det kan således skabe rolleforvirring både i forhold til forældre og medarbejdere, hvis socialrådgiveren både varetager en rådgivende funktion og en myndighedsfunktion.

Socialrådgiveren i en forpostordning befinder sig fysisk i aftalte tidsrum i de enkelte dagtilbud. Socialrådgiverens synlighed betyder, at medarbejderne i dagtilbud oplever, at de har en lettere adgang til rådgivning. Det vedrører også den umiddelbare bekymring for et barn og muligheden for at reagere på en tidlig bekymring, som det kan være svært at sætte ord på. Den fysiske synlighed betyder også et nærmere kendskab til hinanden, hvilket gør det lettere både at give og modtage rådgivning.

Socialrådgiveren i en forpostordning har et indgående kendskab til handlemuligheder Det gælder ikke alene inden for familieafdelingens område, men også inden for andre områder i kommunen, og har indgående viden om lovgivningen på området. Det betyder, at det meget gerne må være en erfaren socialrådgiver, der sidder i forpostordningen, eller en socialrådgiver med nær tilknytning til socialforvaltningens myndighedsafdeling.

Socialrådgiveren i en forpostordning er et koordinerende led mellem dagtilbuddene og socialforvaltningen samt andre ressourcepersoner i kommunen, fx psykolog og fysioterapeut. Denne opgave er central for forpostens brobygningsfunktion og betyder, at socialrådgiveren i en forpostordning må have indgående kendskab til kommunens tilbud til udsatte børn og deres familier og kunne formidle kontakt vedrørende disse tilbud i forhold til dagtilbud og forældre.

³ Erfaringsopsamlingen er baseret på foreliggende evalueringer (NIRAS 2012; Københavns Kommune 2013), interview med udvalgte kommuner med forpostordninger (Slagelse og Thisted), erfaringsopsamling ved survey og interview samt møde med projektkommunerne (september 2015), hvor en forpostordning og planer for samt hidtidige erfaringer med en forpostordning i projektkommunerne blev drøftet.

⁴ Det er her vigtigt at være opmærksom på, at socialrådgiveren altid har underretningspligt, hvis hun bliver opmærksom på, at et barn mistrives i en sådan grad, at der skal ske en underretning

I de følgende afsnit beskrives forslag til, hvordan socialrådgiverne i forpostordninger kan være med til at styrke anvendelsen af Opsporingsmodellen.

2.2 Forpostens rolle i arbejdet med trivselsvurderinger

Som en del af Opsporingsmodellen (Socialstyrelsen 2015) skal dagtilbuddene mindst to gange årligt gennemføre trivselsvurderinger af alle børn. Socialrådgiveren i en forpostordning kan sammen med medarbejderne i dagtilbuddene afklare, om et barns eventuelle manglende trivsel og bekymringen herfor forventes at forløbe over længere eller kortere tid. Det gælder fx grundlæggende langvarige sociale og personlige problemer i familien, hvor forældrene ikke magter at yde deres barn den nødvendige omsorg. Krisen kan også forventes at strække sig over kortere tid fx i de tilfælde hvor barnets ene forælder har været indlagt i en kortere periode på grund af somatisk sygdom. Socialrådgiveren kan også være med til at afklare, hvilke yderligere informationer der er nødvendige for at kunne planlægge en eventuel støtte til barnet og dets familie.

Socialrådgiverens opgave kan ligeledes være at deltage i drøftelser af, hvordan kontakten til forældrene til de børn, man er bekymret for, bedst muligt kan etableres. Her kan socialrådgivernes særlige kompetencer i forhold til at arbejde med familier i høj grad komme i anvendelse.

Derudover kan socialrådgiverens opgave være at støtte medarbejderne i dagtilbuddene i forbindelse med udarbejdelse af underretninger, når det viser sig nødvendigt, gennem drøftelserne af de enkelte børns trivsel.

Socialrådgiveren i en forpostordning kan ud over rollen som rådgiver og sparringspartner også have den vigtige funktion at kunne formidle hurtig og direkte kontakt til relevante personer i socialforvaltningen i forbindelse med en underretning. Socialrådgiveren i en forpostordning kan desuden bidrage til belysning af sagen samt bidrage i vurderingen af, om der er øvrige samarbejdspartnere, som er relevante at inddrage. Socialrådgiveren er på den måde en vigtig brobygger mellem dagtilbud, barnets forældre og socialforvaltning.

Arbejdsprocessen i den regelmæssige vurdering af barnets trivsel består af tre trin (Socialstyrelsen 2015). Figur 2.1 beskriver de enkelte dele af processen, og hvordan socialrådgiveren kan gå ind og støtte dagtilbuddene i denne proces.

Figur 2.1 Socialrådgiveren i forpostordningens mulige opgaver og roller i trivselsvurderingerne

2.3 Forpostens rolle i arbejdet med overgangsmodellen

Overgangsmodellen skal sikre barnets trivsel og udvikling ved, at sundhedsplejen eller det afgivende dagtilbud videregiver relevant information om barnet til det tilbud, som barnet skal fortsætte i. Dette giver det modtagende tilbud mulighed for at yde barnet den nødvendige opmærksomhed og støtte, såfremt det vurderes, at barnet (fortsat) har vanskeligheder, der kræver opmærksomhed og støtte (Socialstyrelsen 2015).

Arbejdsprocessen i overgangsmodellen består af følgende trin:

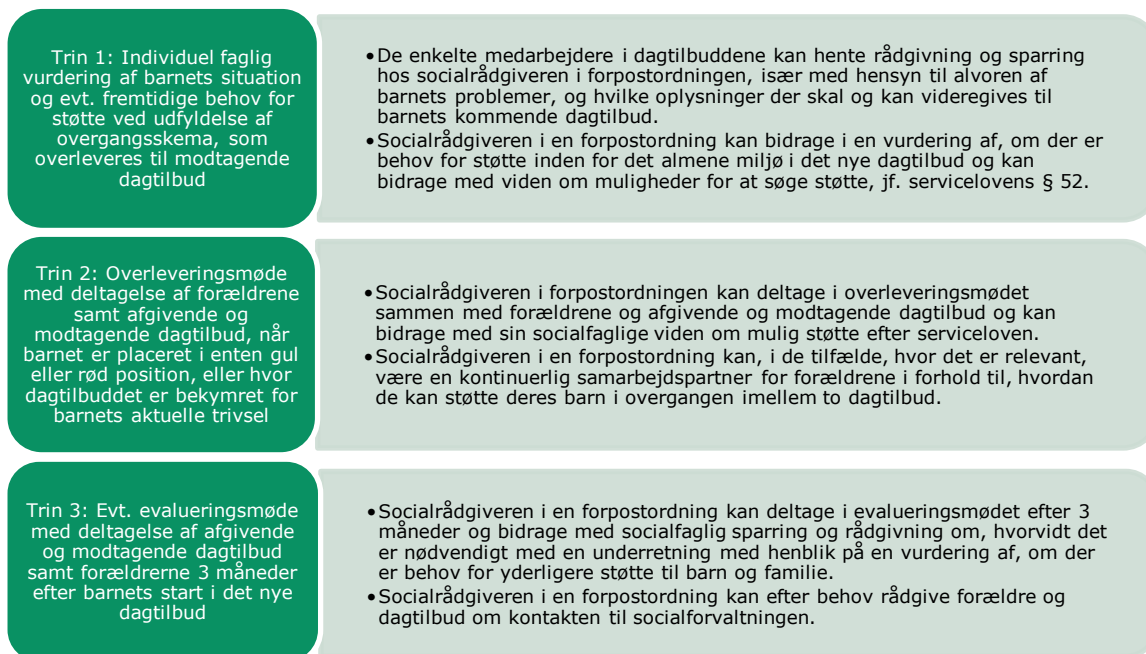
Første trin er udfyldelse af et overgangsskema, hvor barnets styrker og eventuelle fremtidige støttebehov beskrives.

Andet trin består i et overgangsmøde i de tilfælde, hvor barnet er placeret i gul position (bekymring) eller i rød position (stærk bekymring) i den sidste trivselsvurdering, eller hvor det afgivende tilbud er bekymret for barnets aktuelle trivsel. På mødet drøftes barnets eventuelle behov for særlig støtte og opmærksomhed samt eventuelle igangværende støtteforanstaltninger efter serviceloven (jf. § 52).

Tredje trin kan være, at det afleverende dagtilbud mødes med det modtagende dagtilbud eller skole og forældrene 3 måneder efter barnets start i dagtilbuddet. Mødet afholdes i de tilfælde, hvor barnet ved starten i det nye dagtilbud (inkl. skole) er placeret i gul position (bekymring) eller i rød position (stærk bekymring), eller hvor det modtagende dagtilbud er bekymret for barnets aktuelle trivsel. På mødet drøftes barnets trivsel i det nye tilbud, hvordan overgangen er forløbet, om der manglede oplysninger om barnets situation i overgangsskemaet eller på overgangsmødet, og om barnet har særlige behov for støtte fremover.

I figur 2.2. beskrives de enkelte dele af overgangsprocessen, og hvordan socialrådgiveren i en forpostordning kan støtte dagtilbuddet i denne proces.

Figur 2.2 Forpostens mulige opgaver og roller i overgangsmodellen

2.4 Forpostens rolle i den eksterne faglige sparring

Muligheden for at drøfte børns forhold med en udefrakommende ekspert skal sikre medarbejderne i dagtilbud løbende faglig opkvalificering (Socialstyrelsen 2015). Den faglige sparring forventes ydet ved, at den eksterne sparringspartner besøger dagtilbuddet en gang om måneden. Det er typisk en særlig ressourceperson i kommunen, der yder den løbende faglige sparring. Det kan fx være en socialrådgiver, eventuelt socialrådgiveren i en forpostordning, en psykolog eller en ressourcepædagog.

Det giver mulighed for sparring på både nye problemstillinger og allerede aftalte problemstillinger (eventuelt dagsordenssatte problemstillinger).

Sparringen kan foregå inden for følgende niveauer:

1. Generelle faglige og pædagogiske problemstillinger.
2. Sparring vedrørende børn, hvor der er begyndende bekymring for barnets trivsel, men hvor sparringen er anonym, og børn, hvor der foreligger accept fra forældrenes side om, at bekymringerne drøftes med den eksterne sparringspartner. Forældrene kan inviteres til at deltage i mødet med sparringspartneren.

Socialrådgiveren i en forpostordning kan fungere som ekstern sparringspartner i de tilfælde, hvor sparringen vedrører problemstillinger inden for det socialfaglige område. Hvis en anden fagperson fungerer som sparringspartner, vil det være en mulighed at inddrage socialrådgive-

ren i forposten i sparringen. Sparringen til dagtilbuddets medarbejdere bliver dermed en sparring med udgangspunkt i forskellige fagligheder.

Figur 2.3 beskriver socialrådgiveren i forpostordningens rolle som ekstern faglig sparringspartner.

Figur 2.3 Socialrådgiveren i forpostordningens roller og opgaver som ekstern faglig sparringspartner

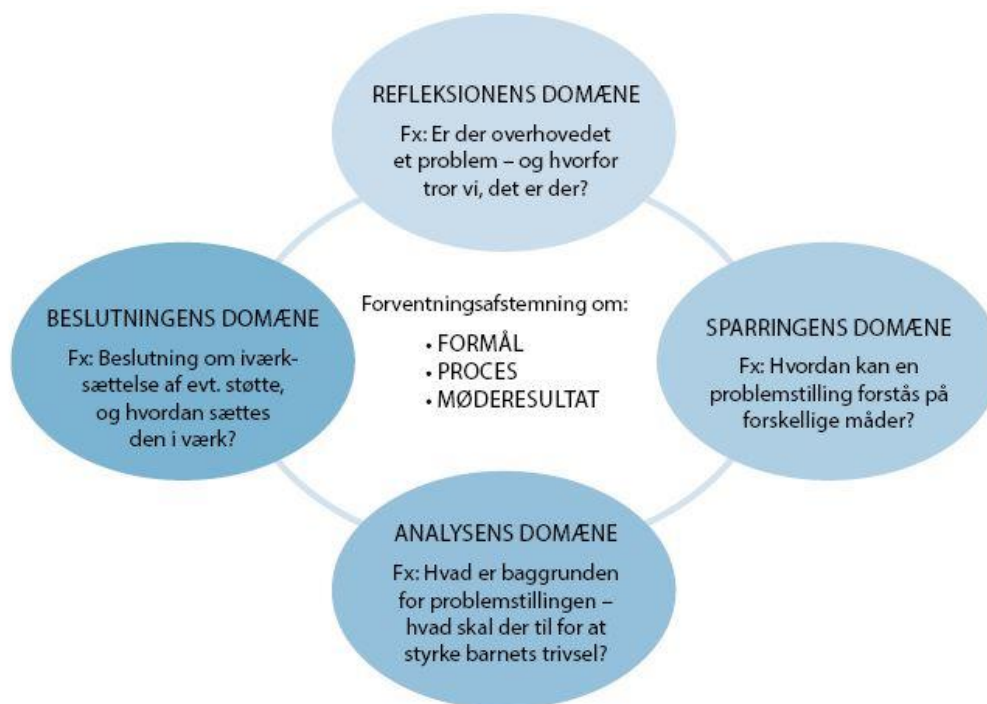
2.5 Forpostens rolle i arbejdet med dialogmodellen

Den fjerde metode i Opsporingsmodellen er styringen af mødeprocesser ved hjælp af dialogmodellen. Dialogmodellen (se figur 2.4) skal medvirke til at skabe rammer for og klarhed om mødernes formål og indhold. Dialogmodellen skal især sikre, at der gennemføres en grundig analyse af barnets situation, inden der eventuelt tages beslutninger om støtte til barnet. Modellen bruges til at styrke gennemførelsen af mødet og den efterfølgende evaluering af mødet (Socialstyrelsen 2015).

Dialogmodellen består af fire domæner: refleksionens, sparringens, analysens og beslutningens domæne, som skal sikre, at der er et solidt grundlag for eventuelle beslutninger om et barn. Forskningen viser således, at beslutninger sjældent træffes på baggrund af en rationel beslutningsproces (jf. fx Hastie & Dawes 2010), hvilket dialogmodellen søger at tage højde for.

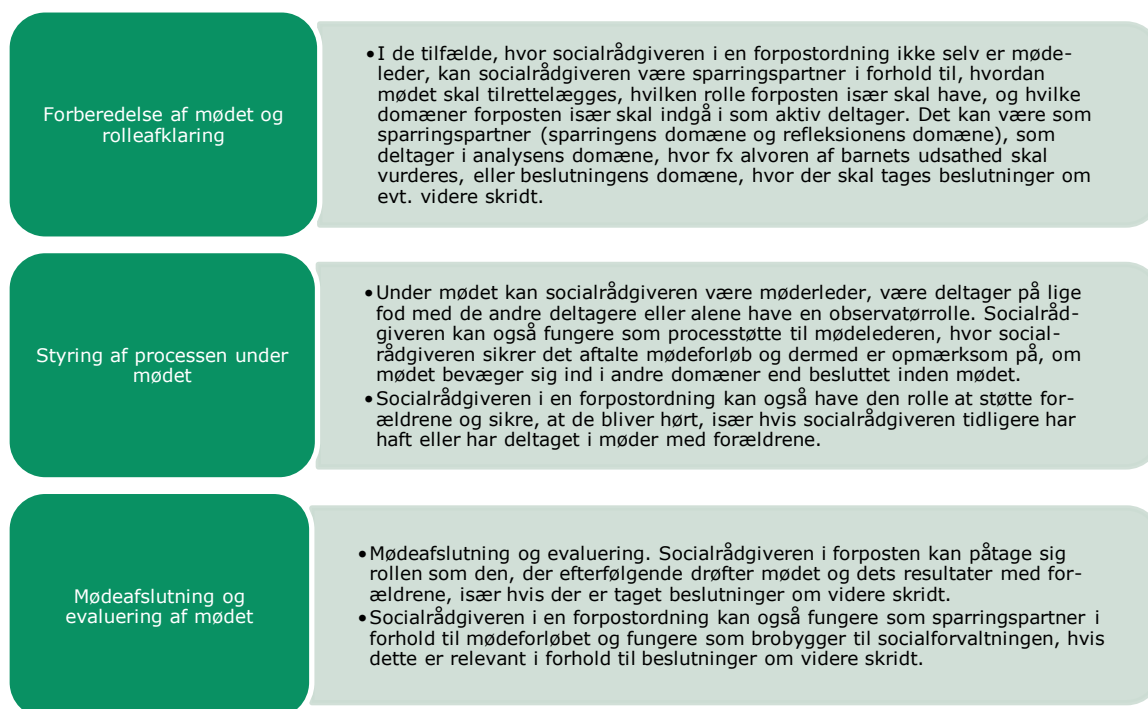
Socialrådgiveren kan i forbindelse med sit arbejde som forpost deltage i møder alene med dagtilbud og forældre, i netværksmøder med forældre og andre fagprofessionelle, fx psykolog fra PPR, og i kommunens tværfaglige møder, hvor fx myndighedsrådgiver, psykolog, fysioterapeut og andre fagprofessionelle deltager. Møderne vil typisk dreje sig om bekymringer for et barn, hvor alvoren af de problemer, der er hos og omkring barnet, bliver drøftet, og hvor det skal besluttes, om det er nødvendigt med støtte og eventuelt i hvilken form.

Figur 2.4 Dialogmodellen

I figur 2.5 beskrives arbejdsprocessen i dialogmodellen og socialrådgiveren i forpostordningens mulige opgaver og roller i forhold til dialogmodellen.

Figur 2.5 Socialrådgiveren i forpostordningens mulige roller og opgaver i forhold til dialogmodellen

2.6 Forposten som led i styrkelse af Opsporingsmodellen – case

Eksempel: Socialrådgiveren i en forpostordning i dagtilbuddet Radissen

Susanne, som er medarbejder i dagtilbuddet Radissen, har foretaget trivselsvurderinger for sin børnegruppe, som består af 10 børn i alderen 4-5 år. På baggrund af trivselsvurderingerne har Susanne vurderet, at Thomas på 5 år befinder sig i gul position, fordi han virker meget usikker i forhold til nye situationer, og fordi hun er i tvivl om hans sociale udvikling. Thomas trives dog i mange situationer i legen med de andre børn, og Susanne er derfor i tvivl om sin vurdering. Susanne søger sparring hos den socialrådgiver, der er tilknyttet Radissen i en forpostfunktion. Socialrådgiveren og Susanne drøfter Susannes bekymring for et barn i hendes gruppe, uden at blive konkrete i forhold til, at det er Thomas, det drejer sig om. De bliver enige om, at Susanne i den kommende periode skal være ekstra opmærksom på Thomas i forhold til hans tilbageholdenhed og sociale udvikling og derefter gentage trivselsvurderingen.

Efter en måned gentager Susanne trivselsvurderingen af Thomas og vurderer ham fortsat til at være i en gul position. I en fælles faglig kollegial vurdering og ved diskussion af gruppeskemaet viser det sig, at Susannes kollegaer deler hendes bekymring for Thomas. Susanne søger igen sparring hos den socialrådgiver, der er tilknyttet Radissen. Sparringen foregår fortsat på baggrund af en bekymring for et unavngivet barn, da Thomas' forældre endnu ikke er inddraget i Susannes bekymring. I sparringen adresseres Susannes bekymring for Thomas, og socialrådgiveren bidrager til Susannes pædagogfaglige vurdering af Thomas, men i sit socialfaglige perspektiv og i forhold til at vurdere og forstå Thomas i en familiekontekst. Susanne går fra sparringen med nogle nye perspektiver vedrørende Thomas' tilbageholdenhed og sociale udvikling og udarbejder på baggrund af sparringen med socialrådgiveren en pædagogisk handleplan, som skal danne grundlaget for det pædagogiske arbejde med Thomas i den kommende tid. Susanne tager tillige kontakt til Thomas' forældre for at delagtiggøre dem i sine bekymringer og tanker omkring det videre pædagogiske arbejde. Susanne fortæller desuden forældrene, at de kan få anonym rådgivning fra den socialrådgiver, der er tilknyttet Radissen, hvis de føler behov for det.

Efter nogen tid, hvor både Susannes og forældrenes bekymring for Thomas er taget til, opsøger forældrene den socialrådgiver, der er tilknyttet Radissen. Forældrene modtager igennem en periode anonym rådgivning fra socialrådgiveren. Rådgivningen ender med, at forældrene henvender sig til socialforvaltningen. På baggrund af forældrenes henvendelse til familieafdelingen afholdes der et møde mellem Thomas' forældre, Radissen og myndighedsafdelingen samt socialrådgiveren i en forpostordning i Radissen. Dialogmødet tager udgangspunkt i dialogmodellen, og socialrådgiveren i forpostordningen fungerer som sparringspartner for socialforvaltningen i forhold til tilrettelæggelsen af mødet. Mødet tilrettelægges, så der både er et refleksions-, analyse- og beslutningsdomæne. Det aftales, at socialrådgiveren i en forpostordning skal indgå i refleksions- og analysedomænet. På baggrund af dialogmødet besluttet det, at Thomas skal indstilles til en udredning i psykiatrien.

Thomas er blevet 6 år og skal starte i skole. Siden Susanne identificerede Thomas som værende i gul position, er han blevet diagnosticeret med generaliseret angst. Thomas er i angstbehandling.

Thomas' angst betyder, at han ofte har brug for ekstra støtte, tryghed og motivation i forhold til at prøve nye ting. Susanne skal udfylde overgangsskemaet til den skole, som Thomas skal starte på, og er i tvivl om, hvor mange og hvilke oplysninger omkring hans angst hun skal videregive til skolen. Hun er endvidere i tvivl om, hvorvidt hun skal videregive oplysninger omkring hans familiemæssige kontekst. Thomas' lillesøster har været alvorligt syg de sidste 2 år, og søsterens sygdom har formodentligt været en medvirkende årsag til Thomas' udvikling af angst. Især i forbindelse med søsterens akutte sygehusbesøg er Thomas meget angstpræget og har brug for tryghed og motivation, når han bringes i ukendte situationer. Susanne opsøger den socialrådgiver, der er tilknyttet Radissen. Gennem sparringen med socialrådgiveren bliver Susanne mere sikker på, hvilke oplysninger hun skal videregive, for at skolen bedst muligt kan hjælpe Thomas i overgangen fra Radissen til skolen. Susanne får herefter tilsagn fra forældrene til videregivelse af oplysningerne om Thomas og hans familie til hans nye skole.

Susanne beder desuden socialrådgiveren om at deltage i overleveringsmødet mellem Radissen og den skole, som Thomas skal starte på. Susanne vil gerne sikre, at Thomas' forældre får den støtte, de har brug for fra skolens side til at hjælpe ham i overgangsfasen, og på baggrund af sparring fra socialrådgiveren bliver Susanne og socialrådgiveren enige om, at det er hensigtsmæssigt, hvis socialrådgiveren i en forpostordning kan fungere som en kontinuerlig samarbejdspartner for forældrene på tværs af overgangen fra dagtilbud til skole.

Ved evalueringsmødet 3 måneder efter Thomas er startet i skole, deltager både Thomas' tidligere dagtilbud Radissen samt socialrådgiveren i forpostordningen. Thomas skole er meget glade for de oplysninger, Susanne har videregivet til skolen, idet skolen fra første dag har haft mulighed for at være opmærksom på Thomas og har kunnet tage højde for den tryghed, han har haft brug for i de mange nye situationer, han har skullet håndtere i forbindelse med overgangen. Thomas' forældre er desuden glade for den kontinuitet i arbejdet med Thomas, som socialrådgiveren har kunnet bidrage med. Både skole, forældre og socialrådgiver er enige om, at der ikke er behov for at opsøge yderligere støtte til Thomas ud over den angstbehandling, han allerede er i, samt en fortsat opmærksomhed på ham fra skolens side.

3 Hvilke funktioner skal og hvilke kan indgå i en forpostordning?

3.1 Funktioner forposten skal varetage

Der er mange forskellige funktioner, som forposten kan varetage. Det foreslås, at forposten som minimum varetager følgende funktioner for at styrke den tidlige opsporing (forslagene er baseret på følgende kilder: NIRAS 2012; Københavns Kommune 2013; spørgeskemaundersøgelser og interview samt møde med projektkommunerne).

Opgaver socialrådgiveren i en forpostordning skal varetage

Konsultativ sparring omkring alvoren af problemer

Det er afgørende, at socialrådgiveren i en forpostordning går ind i en rådgivende og sparrende funktion omkring medarbejderne i dagtilbuddene. Det betyder, at medarbejderne i dagtilbuddene – på baggrund af de individuelle trivselsvurderinger – har mulighed for at drøfte deres bekymringer for et barn på et tidligt tidspunkt. På den måde kan medarbejderne på et tidligt tidspunkt få sparring i forhold til alvoren af deres bekymringer samt sparring om, hvorvidt de skal handle på deres bekymringer. Sparringen og rådgivningen kan ydes til både medarbejderne i dagtilbuddet og til forældrene.

Bistand til medarbejderne i dagtilbud i udarbejdelse af underretninger

Socialrådgiveren i en forpostordning skal bidrage til at bringe en øget kvalificering af underretninger i arbejdet omkring udsatte børn. Socialrådgiveren skal derfor dels rådgive og sparre med medarbejderne i dagtilbuddene i forbindelse med vurderingen af, om der skal udarbejdes en underretning, dels rådgive og sparre med medarbejderne i de tilfælde, hvor der skal udarbejdes en underretning, så alle relevante informationer omkring barnet og dets kontekst videregives til forvaltningen. Socialrådgiveren i en forpostordning skal dermed bidrage til, at der udarbejdes underretninger, hvor dette er nødvendigt, samt bidrage til en øget kvalitet i underretningerne, så der hurtigt kan handles på dem.

Funktionen som brobygger

Socialrådgiveren i en forpostordning skal have viden om, hvilke handlingsmuligheder der er, ikke bare inden for familierådgivningen, men i kommunen generelt. Socialrådgiveren skal på denne måde kunne fungere som brobygger mellem dagtilbud og forvaltning og have en koordinerende funktion. Samtidig kan det være afgørende for at kunne varetage brobygningsfunktionen, at forposten har nær kontakt til kommunens socialforvaltning og har kendskab til arbejdsgangen i forvaltningen (Københavns Kommune 2013; Thisted Kommune 2015).

Erfaringer i forhold til opgaver, som socialrådgivere i en forpostordning skal varetage

Tidligere erfaringer viser, at det er hensigtsmæssigt, at socialrådgivere i en forpostordning har skemalagte konsultationstider i de enkelte institutioner, hvor medarbejderne i dagtilbud og eventuelt også forældrene kan konsultere socialrådgiveren i en forpostordning for råd og vejledning. Erfaringerne er, at det ikke er hensigtsmæssigt, at forposten befinder sig i dagtilbuddet ud over de aftalte tidsrum, da dette kan skabe forvirring om roller og måske skabe en op-

fattelse blandt medarbejderne i dagtilbuddene om, at forposten også har en kontrolfunktion (Københavns kommune 2013; Thisted Kommune 2015).

Derudover viser erfaringerne, at det kan være en fordel, hvis socialrådgivere i en forpostordning jævnligt deltager i personalemøder for indledningsvist, at opnå en fælles forventningsafstemning om forposten som ny ressource i dagtilbuddet. Derudover er der gode erfaringer med, at man drøfter temaer såsom kvalificerede fyldestgørende underretninger og forberedelse af den gode forældresamtale på møderne med forposten (NIRAS 2012; Thisted Kommune 2015).

3.2 Funktioner, som forposten kan varetage

Ud over de funktioner, som betragtes som "skal-opgaver" for socialrådgiverne i forpostordningerne, er der en række opgaver, som forposten med fordel kan varetage for at støtte Opsporingsmodellen og den tidlige opsporing bedst muligt. Det gælder især i forhold til børnenes forældre.

Evalueringer og erfaringer viser, at forpostens funktioner i forhold til forældrene kan betyde, at forældrene også på eget initiativ selv henvender sig for råd og vejledning hos socialrådgiveren (Københavns Kommune 2012; NIRAS 2012). Erfaringerne viser endvidere, at forældrene oplever, at det kan være lettere at være eller komme i kontakt med socialforvaltningens myndighedssagsbehandler, fordi den rådgivende sagsbehandler har banet vejen for dem, fx ved at fortælle om sagsgangen i socialforvaltningen.

Opgaver socialrådgiveren i forpostordningens kan varetage

I forhold til forældrene kan forposten med fordel gå ind i følgende opgaver:

Forberede og deltage i forældresamtaler. Medarbejderne i dagtilbud kan have brug for hjælp til at gennemføre "den svære forældresamtale". Det kan ske ved individuel rådgivning af medarbejderne; det kan ske på et stue- eller personalemøde, men det kan også ske som egentlig undervisning af medarbejderne på en pædagogisk weekend eller lignende.

Tilbyde anonym rådgivning til forældre, fx ved fysisk tilstedeværelse i dagtilbuddet en gang om måneden, hvor forældrene kan henvende sig uden nogen form for registrering og skriftlighed. Det kan betyde, at forældrene henvender sig på et tidligt tidspunkt omkring deres bekymringer for deres barn eller for deres familie som helhed.

Deltage i møder sammen med forældrene, hvor socialrådgiveren fungerer som støtte til forældrene, så de også bliver hørt på mødet. Det vil sige, at socialrådgiveren i en forpostordning støtter forældrene under mødet og efter mødet drøfter eventuelle videre skridt med dem.

Erfaringer i forhold til opgaver, som socialrådgivere i en forpostordning kan varetage

De hidtidige erfaringer viser, at socialrådgivere i en forpostordning med fordel kan inddrages i en anonym rådgivning i dagtilbud, og i det tværfaglige samarbejde.

Når medarbejdere i dagtilbud søger anonym rådgivning hos sundhedsplejerske, psykolog eller andre ressourcepersoner, er erfaringen, at det giver et øget refleksionsrum at have en forpost med (NIRAS 2012). Tilsvarende er det erfaringen, at inddragelse af forposten i det tværfaglige

samarbejde, fx i forbindelse med en § 50-undersøgelse, både styrker forældrenes stemme og kvalificerer beskrivelsen af barnet og dets problemstilling (NIRAS 2012).

3.3 Organisering af forpostens opgavevaretagelse

I det følgende opridses nogle mulige kommunale organiseringer af forankringen af forpostens opgaver i forhold til dagtilbuddene samt fordele og ulemper ved forskellige organiseringer (kilde: Interview og møder med projektkommunerne). Det er ikke på det foreliggende grundlag muligt at afgøre, hvilken organisering der er bedst i forhold til at understøtte Opsporingsmodellen, og vi kan derfor kun belyse de forskellige fordele og ulemper, der er ved de forskellige organiseringer. Det centrale i forbindelse med organiseringen i forhold til socialrådgivere i en forpostordning er, at forpostens forankring i den kommunale organisation kan have betydning for deres virke som forpost, herunder for rolleklarheden i forhold til dagtilbuddene og forældrene.

Organisatorisk forankring i den kommunale organisation

Som ansat i dagtilbudsafdelingen

Fordelen ved, at socialrådgiverne i en forpostordning er ansat i dagtilbudsafdelingen, er, at det giver et signal til især forældrene om, at man som socialrådgiver ikke er en del af myndighedsområdet, hvilket kan gøre dem mere trygge ved at bruge socialrådgiveren. Ulempen kan være, at socialrådgiveren ikke har nogen direkte kontakt til myndighedsafdelingen via sit arbejde, hvilket kan betyde, at forposten ikke i lige så høj grad fungerer som brobygger til socialforvaltningen, som hvis socialrådgiveren var tilknyttet socialforvaltningen.

Som ansat i socialforvaltningen som myndighedsrådgiver

Fordelen ved, at socialrådgiveren i en forpostordning er ansat som myndighedssagsbehandler i socialforvaltningen, er, at forposten dermed har direkte adgang til og måske også sin jævnlige gang i socialforvaltningen og derfor også kan fungere som brobygger mellem dagtilbud og socialforvaltning. Ulempen kan være, at socialrådgiveren i sit arbejde som rådgivende socialrådgiver i dagtilbuddet måske bliver bedt om at gå ind i en rådgivende funktion over for forældre, som hun også har kontakt med i sin rolle som myndighedsrådgiver i socialforvaltningen. Det kan dermed for begge parter blive svært at adskille socialrådgiverens to forskellige roller, hvilket formodentlig betyder, at hun ikke også kan gå ind som rådgivende sagsbehandler i forhold til den pågældende familie.

Som ansat til § 11-rådgivning eller en forebyggelsesenhed

Ansættelsen af socialrådgiverne i en forebyggelsesenhed eller som en del af § 11-rådgivning har den fordel, at det giver et klart signal om, at forposten har en forebyggende funktion og ikke en myndighedsfunktion. Ulempen kan være, at forposten ikke i lige så høj grad kan fungere som brobygger til myndighedsafdelingen, som hvis socialrådgiveren var tilknyttet myndighedsafdelingen.

Som nævnt er det på det foreliggende grundlag ikke muligt at afgøre, hvilken organisatorisk forankring der bedst understøtter Opsporingsmodellen. Det væsentlige er, at man i organiseringen af en forpostordning tager højde for den eksisterende kommunale organisering af området og i videst muligt omfang forsøger at tage højde for de fordele og ulemper, der kan være forbundet med de forskellige former for organisering.

Litteratur

Hastie, R. K. & Dawes, R. M. (2010). *Rational Choice in an Uncertain World. The Psychology of Judgement and Decision Making*. 2 ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Københavns Kommune (2013). *Slutevaluering af udviklingsprojektet Socialrådgivere i daginstitutioner. Mål og rammekontoret for børn og familier*. Københavns Kommune: <http://www.kk.dk/sites/default/files/migrated/sc/Slutevaluering-socialraadgivere-i-daginstitutioner.pdf>.

Københavns Kommune (2010). *Projektbeskrivelse "Socialrådgivere i dagtilbud"*: <http://www.kk.dk/sites/default/files/migrated/sc/Projektbeskrivelsen.pdf>.

Mehlbye, J. & Andersen, J. red. (2012a). *Tidlig opsporing af børn i en social udsat position. Idékatalog*. København: KORA.

Mehlbye, J. & Andersen, J. red. (2012b). *Tidlig opsporing af børn i en social udsat position. Idékatalog. Bilagsbind til idékatalog*. København: KORA.

Mehlbye, J. (2013). *Opkvalificering af den tidlige indsats – ved tidlig opsporing af børn i en social udsat position. Forskningsrapport*. København: KORA.

NIRAS (2012). *Socialrådgivere i dagtilbud – afsluttende evaluering*: [http://www.niras.dk/~media/files/niras-dk/analyse-og-strategi/pdf/socialraadgivere-i-dagtilbud-evalueringsrapport.ashx](http://www.niras.dk/~/media/files/niras-dk/analyse-og-strategi/pdf/socialraadgivere-i-dagtilbud-evalueringsrapport.ashx).

Rambøll (2013). *Evaluering af projektet opkvalificering af den tidlige indsats i kommunerne. Slutrapport: Opsporingsmodellens implementering og effekter*. [U. st.]: Rambøll.

Slagelse Kommune (2015). *Telefonisk samtale med chefkonsulent, august 2015*

Socialstyrelsen (2014). *Socialrådgivere på skoler og i dagtilbud*: <http://socialstyrelsen.dk/nyheder/2014/temamoder-om-tidlig-tvaerfaglig-indsats>.

<http://gammel.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/overgreb/forebyggende-arbejde/socialradgivere-i-skoler-og-dagtilbud>

Socialstyrelsen (2015). *Guide til tidlig opsporing af børn i en udsat position*. København: Socialstyrelsen.

Thisted Kommune (2015). *Telefonisk samtale med projektleder, august 2015*.

Bilag 1 De fem projektkommuners planer for forpostordningen

De fem projektkommuner, der afprøver den reviderede opspringsmodel, har valgt forskellige organiseringer af socialrådgivere i forpostordningen⁵. Projektkommunerne har således forskellige kommunale organiseringer af børn- og ungeområdet samt forskellige kontekstuelle faktorer (som fx antallet af dagtilbud, størrelsen af myndighedsområdet og socioøkonomiske forhold blandt kommunens borgere), som der er taget højde for i etableringen og udformningen af deres forpostordning, så den bedst muligt understøtter implementeringen og brugen af Opspringsmodellen⁶.

Mål for forpostordningerne

I alle kommunerne har man formuleret eller er i gang med at formulere en formålsbeskrivelse for socialrådgiverne i forpostordningens arbejde. Projektkommunernes formålsbeskrivelser for en forpostordning retter sig mod de effekter, som andre kommuner har opnået ved etablering af en forpostordning (jf. NIRAS 2012; Københavns Kommune 2013; Thisted Kommune 2015; Slagelse Kommune 2015) om styrkelse af den tidlige indsats i lokalmiljøet, det tværfaglige samarbejde og styrkelse af forældresamarbejdet.

Der er samlet set opstillet følgende mål for forpostens arbejde i de fem projektkommuner:

- Styrkelse af en tidlig, målrettet indsats
- Problemer omkring et barn skal i stigende grad løses i det enkelte dagtilbud
- Styrkelse af samarbejdet mellem institution og forvaltning (brobygning)
- En kortere vej mellem dagtilbud og forvaltning
- Styrkelse af forældresamarbejdet
- Øget kvalitet i underretninger
- Hjælp til udarbejdelse af underretninger

Organisering og udformning af en forpostordning i projektkommunerne

I alle projektkommunerne har forposten alene en **rådgivende funktion**. I et par kommuner varetager socialrådgiveren kun funktionen som forpost. I andre kommuner varetager forposten udover denne funktion også en myndighedsfunktion i socialforvaltningen, hvilket stiller krav om en tydelighed mellem de to roller, da erfaringen er (jf. NIRAS 2012; Thisted Kommune 2015; Slagelse Kommune 2015), at det kan være svært at adskille de to roller, når socialrådgiveren fungerer i praksis ude i dagtilbuddene.

⁵ Se også bilag 2.

⁶ Der skal være opmærksomhed på, at projektkommunerne i oktober 2015 ikke er lige langt i deres etablering af en forpostordning. I et par af projektkommunerne er der netop ansat eller udpeget socialrådgivere til varetagelse af forpostordningen, mens man i andre kommuner har været i gang med planerne for en forpostordning et stykke tid og allerede er i gang med at implementere en forpostordning (jf. interview og spørgeskemaundersøgelser mv. i de fem projektkommuner).

I forhold til forpostens opgaver fremhæver projektkommunerne samlet set følgende opgaver:

- En sparrings- og en rådgivende funktion både i forhold til børn, man er bekymret for, og i forhold til viden om handlemuligheder
- Kvalificering af pædagogiske handleplaner
- Kvalificering af underretninger
- Deltagelse i tværfaglige møder på dagtilbudsniveau
- Tilbud om åben, anonym rådgivning for forældre
- Sparring i forhold til dagtilbudsmedarbejdernes forældresamtaler og deltagelse i disse
- Formidling af viden til dagtilbuddene om kommunens tilbud til udsatte børn
- Undervisning i underretninger

Med hensyn til den **organisatoriske opbygning og ressourcer** er der afsat forskellige timetal i projektkommunerne. Der er både eksempler på, at en forpost er knyttet til alle dagtilbud i kommunen, og på at der er ansat flere forposter, som er knyttet til hver deres dagtilbud, hvilket fx kan hænge sammen med kommunens størrelse og antallet af dagtilbud i kommunen. Derudover kan tildelingen af timer til en forpostordning i det enkelte dagtilbud fx være afhængig af dagtilbuddets størrelse og børnegruppens sammensætning, fx vil dagtilbud med børn fra mange hårdt stillede familier måske have behov for tildeling af flere timer i forhold til dagtilbud med børn overvejende fra bedre stillede familier.

I et par af projektkommunerne vil forposten jævnligt være **fysisk tilstede** i dagtilbuddene. Der er fastsat en ramme for antallet af timer samt hyppigheden af forpostens tilstedeværelse i det enkelte dagtilbud. Det kan være en gang om måneden, en gang hver anden uge eller hver uge. I andre kommuner kommer socialrådgiveren i en forpostordning kun på besøg i dagtilbuddet efter aftale med henblik på at yde sparring til dagtilbuddenes personale.

I to projektkommuner er socialrådgiveren/socialrådgiverne i en forpostordning fuldtidsansat til opgaven og varetager funktionen i flere dagtilbud. I den ene projektkommune er der 4 fuldtidsansatte socialrådgivere, som hver varetager støtten til 5-9 dagtilbud, mens der i den anden projektkommune er en enkelt socialrådgiver til at varetage rollen som forpost for alle kommunens 32 dagtilbud. I andre kommuner er socialrådgiverfunktionen i en forpostordning en deltidstilling, og socialrådgiverne indgår tillige i en myndighedsfunktion.

Med hensyn til forpostens **organisatoriske forankring**, og hvem socialrådgiveren i en forpostordning skal **referere til** (cheffunktion), er der både eksempler på, at forposten refererer til lederen af det/de dagtilbud, de er knyttet til – og dermed til dagtilbudsafdelingen, eller at forposten refererer til forvaltningens myndighedsafdeling, fx børnecenterchefen, eller at socialrådgiveren i en forpostordning er forankret i § 11-rådgivningen, dvs. kommunens tværfaglige team eller forebyggelsesenheden.

Bilag 2 Oversigt over projektkommunernes forpostordninger

	Furesø	Ringsted	Svendborg	Langeland*	Sønderborg
Organisatorisk forankring	Myndighedsafdeling	Myndighedsafdeling	Dagtilbud	Myndighedsafdeling	§ 11-team
Opgaver udover forpostfunktionen		Myndighedsfunktion		Myndighedsfunktion	Konsultativt arbejde/ forebyggende familie- rettede indsatser
Rekrutteringsstrategi	Nyansættelse	Udpeget internt	Nyansættelse		Udpeget internt
Antal daginstitutioner, som den enkelte forpost er tilknyttet	5-9	5-6 inkl. skoler	32 + dagplejens lege- stuer		Varierer i forhold til antal enheder
Antal socialrådgivere der varetager forpostordningen	4	7	1		6 forskellige fagfolk
Forpostens funktion er rådgivende	Ja	Ja	Ja		Ja
Supervision af forposten	Ekstern supervision	Projektleder og daglig leder	Dagtilbudsleder + ekstern supervision efter behov	Daglig leder	Daglig leder, internt i § 11-teamet
Antal timer om ugen som forpost	Fuldtid	Deltid	Fuldtid		Deltid
Forposten skal være fysisk tilstede i daginstitutionerne i bestemte tidsrum	Ja	Ja	Ja		Ja
Hyppigheden af tilstedeværelse i daginstitutionerne	Månedligt/sjældnere	Hver 2-4 uge	Ca. hver 2. måned		Månedligt
Erfaring som socialrådgiver på børne- og familieområdet	Både kortere og læn- gere erfaring	Mellemlang erfaring	Kortere erfaring som socialrådgiver, lang erfaring som pædagog		Både kortere og længere erfaring
Sparring til medarbejderne i daginstitutionerne	Ja	Ja	Ja		Ja
Bidrage til udarbejdelsen af bedre underretninger	Ja	Ja	Ja		Ja
Forposten skal bidrage med viden om forvaltningens tilbud	Ja	Ja	Ja		Ja
Deltagelse i pædagogiske møder		Ja	ja		Ja
Deltagelse i stuemøder		Nej	Ja		
Skemalagte konsultationstider		Ja	Ja		Ja
Skemalagte telefoniske konsultationstider	Ja	Nej	Ja		Ja

* De manglende informationer for Langeland Kommune skyldes at kommunen netop er i gang med at formulere formålsbeskrivelsen for socialrådgivere i forpostordningens arbejde og fastlægge det organisatoriske set-up.

Socialstyrelsen